

คู่มือปฏิบัติงานแผนเผชิญเหตุสาธารณภัย

องค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด
กองป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

โทร 0-4351-2850

บทนำ

ปัจจุบันเรื่องภัยเกี่ยวกับอัคคีภัย อุทกภัย แผ่นดินไหว และเหตุต่างๆ มีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นอย่างรุนแรง เนื่องจากการแปรปรวนของภูมิอากาศ จนมีผลกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ดังนั้น เพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการจัดทำคู่มือเพื่อสร้างความปลอดภัยให้แก่บุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งคู่มือดังกล่าวจะเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ดและเป็นแนวทางในการปฏิบัติตน ในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับการปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปด้วยความถูกต้องราบรื่น

คำจำกัดความของภัยพิบัติและสถานการณ์ฉุกเฉิน

ภัยพิบัติ หมายถึง เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นจากธรรมชาติ หรือเกิดการกระทำของมนุษย์ที่อาจเกิดขึ้นปัจจุบันทันด่วนหรือค่อยๆ เกิด มีผลต่อชุมชนหรือประเทศชาติ ภัยพิบัติอาจเป็นไปได้ทั้งเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เช่น อัคคีภัย อุทกภัย แผ่นดินไหวหรือเหตุการณ์ ที่มนุษย์กระทำขึ้น เช่น อัคคีภัย เป็นต้น

สถานการณ์ฉุกเฉิน หมายถึง สถานการณ์ทุกชนิดที่เป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ กระทบกระเทือนต่อความสงบของประชาชน รวมไปถึงภัยธรรมชาติที่กระทบต่อสาธารณชน ซึ่งจะควบคุมตั้งแต่เกิดการกบฏ จลาจล การชุมนุมประท้วง รวมทั้งเกิดภัยธรรมชาติ

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ดมีคู่มือในการจัดระบบป้องกันและเตรียมความพร้อมเพื่อใช้ในการปฏิบัติงานโดยมีขั้นตอนการดำเนินงานอย่างมีระบบ
๒. เพื่อป้องกันความเสียหาย/ลดความเสียหายอันเกิดจากภัยพิบัติ หรือสถานการณ์ฉุกเฉิน และควบคุมผลกระทบต่อการจัดการกระบวนการ
๓. ให้เผยแพร่ความรู้และข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันการเกิดภัยพิบัติ ให้ผู้ปฏิบัติงานทราบอย่างทั่วถึง ตลอดจนส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานเตรียมป้องกันชีวิตและทรัพย์สินของหน่วยงาน และของตนเอง

ขอบเขตการปฏิบัติ

คู่มือฉบับนี้ เป็นคู่มือการป้องกันหากเกิดภัยพิบัติ (อัคคีภัย อุทกภัย แผ่นดินไหวการจลาจล การชุมนุมประท้วง เหตุเกี่ยวกับคดีอาญา) และความปลอดภัยในที่ทำงาน

บทที่ ๑

แผนป้องกันและระงับเหตุอัคคีภัย

➤ สถานการณ์การเกิดอัคคีภัย

อัคคีภัยเป็นสาธารณภัยที่เกิดขึ้นได้บ่อยครั้ง สามารถเผาผลาญทรัพย์สินให้วอดวายได้ภายในเวลาชั่วนาที่ สร้างความสูญเสียต่อชีวิต ทรัพย์สิน และเศรษฐกิจของประเทศมากมายมหาศาล สาเหตุการเกิดอัคคีภัยส่วนใหญ่มักเกิดจากความประมาทเลินเล่อและขาดความระมัดระวัง โดยเฉพาะในที่อยู่อาศัย อาคารสำนักงาน ฯลฯ เป็นเรื่องที่สำคัญมากที่ต้องเข้าใจเกี่ยวกับการดับไฟ และวิธีการดับไฟที่เกิดขึ้นเล็กๆ น้อยๆ ไม่เฉพาะเจ้าหน้าที่ดับเพลิงเท่านั้นที่ต้องทำงานนี้แต่ทุกๆ คนก็ช่วยกันดับไฟได้

ดังนั้นเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการป้องกันและลดความเสี่ยงต่ออัคคีภัย ที่อาจจะเกิดขึ้นหรือหากเกิดอัคคีภัยขึ้นก็สามารถลดความสูญเสียให้น้อยลงและระงับได้ อย่างรวดเร็ว จึงได้จัดทำแผนป้องกันและระงับเหตุอัคคีภัยขึ้น โดยจัดให้มีการฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและระงับอัคคีภัย การฝึกซ้อมแผนระงับอัคคีภัยและการอพยพหนีไฟอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง เพื่อให้บุคลากร องค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ดและเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีความรู้ความเข้าใจเกิดความตระหนักถึงอันตรายที่เกิดจากอัคคีภัย ตลอดจนสามารถปฏิบัติตามแผนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

➤ **ขั้นตอนการปฏิบัติ** แบ่งเป็น ๓ ขั้นตอน ครอบคลุมการปฏิบัติตั้งแต่ก่อนเกิดอัคคีภัย ขณะเกิดอัคคีภัย และภายหลังเกิดอัคคีภัย

● **การปฏิบัติก่อนเกิดอัคคีภัย**

เป็นการดำเนินการมาตรการและกิจกรรมต่างๆ เพื่อป้องกันและเตรียมการเผชิญเหตุการณ์อัคคีภัยไว้ล่วงหน้า ซึ่งจะเป็นการลดความรุนแรงและลดความสูญเสียที่อาจจะเกิดขึ้นจากอัคคีภัยให้น้อยที่สุด ประกอบด้วย การจัดทำแผนป้องกันอัคคีภัยด้านต่างๆ ได้แก่ แผนป้องกันและระงับอัคคีภัย แผนการตรวจตรา แผนการอบรม และแผนรณรงค์ป้องกันอัคคีภัย

แผนตรวจตราและมาตรการป้องกันอัคคีภัย

๑. จัดทำคำสั่งแต่งตั้งข้าราชการและเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ดผู้มีอำนาจกำกับ ดูแลรับแจ้งเหตุ ผู้ควบคุมและสั่งการทั้งก่อนและระหว่างเกิดอัคคีภัยใน องค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด พร้อมกับกำหนดขั้นตอนและขอบเขตอำนาจหน้าที่อย่างชัดเจน

๒. ติดตั้งอุปกรณ์ดับเพลิง ได้แก่ ถังดับเพลิง สายฉีดน้ำ สัญญาณไฟไหม้ไว้ในจุดที่เข้าถึงได้ง่าย และเห็นชัดเจน โดยมีการตรวจสอบความพร้อมใช้งานอย่างน้อย ๖ เดือนครั้งและรายงานให้ผู้บริหารระดับสูงทราบ

๓. จัดทำแผนผังที่ตั้งของอุปกรณ์ดับเพลิง สัญญาณไฟไหม้ รวมทั้งเส้นทางหนีไฟ ให้ข้าราชการ และผู้ปฏิบัติงานทราบ

๔. จัดทำป้ายสื่อความปลอดภัย เช่น ทางหนีไฟ ป้ายข้อความเตือน “ทางเข้า” “ทางออก” เป็นต้น หากพบว่าชำรุดเสียหาย ให้รีบแจ้งหน่วยงาน ที่รับผิดชอบทราบ เพื่อจะได้แจ้งให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการ แก้ไขต่อไป

๕. จัดทำสัญลักษณ์ของบัญชีทรัพย์สิน ตลอดจนเอกสารสำคัญที่สามารถขนย้ายได้เมื่อเกิดเหตุเพลิงไหม้โดยเรียงลำดับความสำคัญ เช่น กำหนดแถบสีแดง หมายถึงมีความสำคัญอันดับ ๑ ให้ขนย้ายก่อน แถบสีเขียว หมายถึง ความสำคัญอันดับ ๒ ให้ขนย้ายลำดับต่อมา พร้อมแจ้งให้ทุกคนในหน่วยงานรับทราบและ เข้าใจร่วมกัน

๖. ควบคุมผู้มีหน้าที่ทำความสะอาดให้หมั่นทิ้งเศษกระดาษ หรือสิ่งของที่อาจจะเป็นเชื้อเพลิงได้ อย่าให้มีเหลืออยู่ และให้นำไปทิ้งในที่ทิ้งขยะที่จัดไว้

๗. กำชับแนะนำเจ้าหน้าที่ให้ทิ้งเศษกระดาษลงในที่ทิ้งขยะให้เรียบร้อย

๘. กำชับแนะนำไม่ให้บุคคลใดทิ้งกันบูหรี่ หรือก้านไม้ขีดไฟที่ยังไม่ดับลงในพื้นที่ที่ไม่ปลอดภัย

๙. เพื่อป้องกันอัคคีภัยอันอาจเกิดขึ้นจากกระแสไฟฟ้า ให้ องค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ดแต่งตั้งเจ้าหน้าที่หรือจัดหาผู้ที่มีความรู้ความชำนาญเกี่ยวกับไฟฟ้าทำการตรวจสอบสายไฟฟ้า อุปกรณ์เกี่ยวกับไฟฟ้า รวมทั้งเครื่องมือเครื่องใช้ไฟฟ้าให้อยู่ในสภาพเรียบร้อย และปราศจากภัยอันตรายอันอาจเกิดกระแสไฟฟ้าโดย สิ้นเชิง หากมีเรื่องต้องแก้ไข หรือได้รับแจ้งจากสำนัก/กอง/กลุ่มใดก็ให้เจ้าหน้าที่พัสดุพิจารณาดำเนินการ โดยเร็วที่สุด

๑๐. กำชับให้ข้าราชการและลูกจ้างติดบัตรประจำตัว เข้า-ออก ขณะปฏิบัติหน้าที่ ในหน่วยงาน สำหรับผู้มาติดต่อราชการ ให้ขอบัตรประจำตัวไว้ และให้ติดบัตรผู้มาติดต่อราชการแทน

๑๑. ออกระเบียบให้ข้าราชการถอดปลั๊กไฟหรือปิดสวิตซ์ไฟทุกครั้ง หลังเลิกใช้งาน ยกเว้น อุปกรณ์เชื่อมต่อบางอย่างตามที่ องค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ดกำหนด

๑๒. จัดทำแผนการตรวจสอบอุปกรณ์ไฟฟ้า เช่น สายไฟฟ้า หลอดไฟ เครื่องเสียง เป็นต้น พร้อมทั้งจัดให้มีเจ้าหน้าที่ดูแลและซ่อมบำรุงให้อุปกรณ์ไฟฟ้าเหล่านั้นอยู่ในสภาพใช้งานได้อยู่เสมอ เพื่อ ป้องกันไฟฟ้าลัดวงจร

๑๓. จัดทำคู่มือและฝึกอบรมผู้รับผิดชอบเฉพาะ โดยแบ่งเป็นกลุ่มตามหน้าที่ ให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง และข้าราชการทุกคน มีความรู้ในการป้องกันและการปฏิบัติตนกรณีเกิดอัคคีภัยภายในหน่วยงาน เช่น การ ดับเพลิงเบื้องต้น การปฐมพยาบาล และการช่วยเหลือฉุกเฉิน และให้ถ่ายทอดความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรม ให้แก่เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของตนให้ทราบโดยทั่วกันด้วย

๑๔. จัดทำผังการติดต่อสื่อสารหมายเลขโทรศัพท์ของฝ่ายพัสดุ ผู้ดูแลอาคารเจ้าหน้าที่รักษา ความปลอดภัย สถานีตำรวจ และสถานดับเพลิงใกล้เคียง โดยทำป้ายติดให้ชัดเจน เพื่อความสะดวกในกรณีที่เกิดไฟไหม้

๑๕. จัดการอบรมเพื่อสร้างความตระหนักรู้แก่บุคลากรในการปฏิบัติตนเกี่ยวกับวิธีการช่วยเหลือตัวเองเมื่อเกิดเพลิงไหม้

๑๖. จัดกิจกรรมชักซ้อมการหนีไฟประจำปี (Fire Drill)

๑๗. กำหนดให้เส้นทาง/บันไดหนีไฟ ปราศจากสิ่งกีดขวาง

แผนการอบรม

เป็นแผนการฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและระงับอัคคีภัยและการอพยพหนีไฟให้แก่เจ้าหน้าที่ของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑) **การฝึกอบรมให้ความรู้** เพื่อให้เจ้าหน้าที่ทุกคนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการดับเพลิงในเบื้องต้น วิธีการใช้อุปกรณ์ดับเพลิงประเภทต่างๆ การดูแลอุปกรณ์ดับเพลิงภายในอาคาร รวมถึงทราบตำแหน่งที่ตั้งเมนสวิตช์ (คัทเอ้าท์) และวิธีปฏิบัติในการตัดกระแสไฟฟ้า ในกรณีฉุกเฉิน ทราบจุดที่ตั้งของถังดับเพลิงบริเวณใกล้เคียงกับหน่วยงาน จุดตัดกระแสไฟฟ้า (คัทเอ้าท์) ภายในหน่วยงานของตนหรือใกล้เคียงและพร้อมที่จะตัดได้เมื่อเกิดเหตุเพลิงไหม้ขึ้น ทราบสัญญาณแจ้งเหตุเพลิงไหม้ (Fire Alarm) โดยสัญญาณดังกล่าวจะต้องให้ทุกคนที่อยู่ภายในอาคารได้ยินทั่วถึงกัน ทราบวิธีแจ้งเหตุเพลิงไหม้และการรายงานผู้บังคับบัญชาตลอดจนเรียนรู้วิธีการปฐมพยาบาลและการช่วยเหลือเบื้องต้นในกรณีฉุกเฉิน

๒) **การฝึกซ้อมแผนป้องกันและระงับอัคคีภัย** เพื่อทดสอบแผนป้องกันและระงับอัคคีภัยของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด และชักซ้อมความเข้าใจแนวทางปฏิบัติในการเผชิญเหตุการณ์อัคคีภัยให้แก่บุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด โดยกำหนดการฝึกซ้อมฯ อย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง

● การปฏิบัติเมื่อเกิดอัคคีภัย

เมื่อเกิดเพลิงไหม้ ควรปฏิบัติดังนี้

๑. ผู้พบเห็นเพลิงไหม้ ตัดสินใจว่าดับเพลิงได้ด้วยตนเองหรือไม่

- กรณีดับเพลิงได้ ให้ดำเนินการดับเพลิงนั้นทันที หรือเรียกให้คนมาช่วยดับเพลิง และให้รายงานผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นทราบ

- กรณีดับเพลิงได้ให้รายงานผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นทราบ หากยังไม่สามารถยุติเพลิงได้ให้ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการเพลิงไหม้ขั้นต้น

๒. การเข้าสู่แผนปฏิบัติการเพลิงไหม้ขั้นต้น

- ตัดกระแสไฟฟ้าบริเวณที่เกิดเหตุทันที

- ไปที่สัญญาณแจ้งเพลิงไหม้ แจ้งเตือนภัย

- แจ้งเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย เวรยาม ช่วยกันทำการดับเพลิง

หากยังไม่สามารถยุติเพลิงได้ หัวหน้าหน่วยงานรับผิดชอบใช้แผนปฏิบัติการเมื่อเกิดเพลิงไหม้ขั้น

ลูกถาม

๓. การเข้าสู่แผนปฏิบัติการเพลิงไหม้ขั้นรุนแรง

- บุคคลที่มีหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย ปฏิบัติหน้าที่ทันที เช่น ผู้มีหน้าที่ดูแลทรัพย์สินและเอกสารสำคัญต่างๆ (ตามแถบสัญลักษณ์ความสำคัญที่แจ้งไว้แล้ว และดำเนินการตามมาตรการรักษาความปลอดภัยด้วย) ผู้มีหน้าที่เฝ้ารักษาทรัพย์สิน ฯลฯ สำหรับผู้ไม่มีหน้าที่ให้อพยพ
- ควบคุมอย่าให้ใครกลับเข้าไปเก็บสิ่งของส่วนตัวอีก

๔. การเข้าสู่แผนอพยพหนีไฟ

- ผู้นำทางหนีไฟ จะเป็นผู้นำทางอพยพหนีไฟตามทางออกที่จัดไว้ไปยังพื้นที่เตรียมการรองรับการอพยพที่กำหนดไว้ ซึ่งเป็นจุดนัดพบ หรือจุดรวมพล ห้ามหนีและไม่ควรผ่านด้านที่เกิดเพลิงไหม้ หากมีกลุ่มควันให้คลานต่ำ และห้ามใช้ลิฟต์เป็นทางหนีไฟ
- ผู้มีหน้าที่ตรวจสอบให้ตรวจสอบยอดจำนวนคนของหน่วยงาน พร้อมรายงานต่อผู้อำนวยการสำนัก/กอง/กลุ่ม หากพบว่ายังอพยพหนีออกมาไม่ครบจำนวนจริงจะได้มีการค้นหาเพื่อช่วยชีวิตต่อไป
- หน่วยปฐมพยาบาลทำการปฐมพยาบาลเบื้องต้น ในกรณีมีผู้เป็นลมหมดสติ ให้รีบนำส่งโรงพยาบาลโดยเร็วทันที

การอพยพเคลื่อนย้าย

การอพยพเคลื่อนย้ายออกนอกอาคารไม่ควรทำโดยพลการ นอกจากมีเสียงกริ่งสัญญาณเตือนภัยที่ติดตั้งบริเวณทางเดินส่วนกลางของแต่ละชั้นดังขึ้น

การอพยพเคลื่อนย้ายที่จำเป็นต้องรีบเร่งโดยมีเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น คือ

มีควันไฟกระจายไปทั่วทุกชั้น หรือจะมีอันตรายถ้าจะหนีไปทางบันไดหนีไฟ หรือไฟลุกลามแพร่กระจายไปมากแล้ว จนไม่สามารถควบคุมได้

การอพยพเคลื่อนย้ายเจ้าหน้าที่ออกจากชั้นต่างๆ

ให้ ผู้อำนวยการสำนัก/กอง/ศูนย์/กลุ่ม หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจะเป็นผู้ตัดสินใจว่าจะต้องให้อพยพเคลื่อนย้ายออกจากอาคารเพียงบางชั้นหรือทุกชั้น ซึ่งหากต้องการอพยพเจ้าหน้าที่เคลื่อนย้ายออกจากอาคารควรปฏิบัติ ดังนี้

- กรณีเกิดเหตุเพลิงไหม้ชั้นใด ให้สำนัก/กอง/ศูนย์/กลุ่ม หรือเจ้าหน้าที่ที่อยู่ภายในชั้นนั้นอพยพเคลื่อนย้ายออกจากอาคารไปก่อน รวมทั้งชั้นที่อยู่เหนือกว่าและชั้นที่อยู่ต่ำกว่า ๑ ชั้น ส่วนชั้นที่เหลือให้รีบอพยพเคลื่อนย้ายตามออกไป ถ้าทุกคนปฏิบัติตามที่กล่าวมาข้างต้นนี้ได้ ก็สามารถหลีกเลี่ยงการตื่นตระหนกตกใจและช่วยลดอุบัติเหตุที่จะเกิดขึ้นในช่วงระหว่างทางลงบันไดหนีไฟได้

● **การปฏิบัติภายหลังเกิดอัคคีภัย**

เป็นการดำเนินการมาตรการต่างๆ เพื่อฟื้นฟูสภาพสิ่งที่ถูกทำลายหรือได้รับความเสียหายจากการเกิดอัคคีภัยได้รับการช่วยเหลือ แก้ไขให้กับคืนสู่สภาพเดิมหรือดีกว่าเดิม รวมทั้งให้ผู้ประสบภัยสามารถดำรงชีวิตตามสภาพปกติได้โดยเร็ว โดยดำเนินการตามแผนบรรเทาทุกข์และแผนการฟื้นฟูบูรณะ ดังนี้

๑. แผนการบรรเทาทุกข์

- ๑) ประสานงานหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงพยาบาล
- ๒) สำรวจ ประเมินความเสียหายผลการปฏิบัติงานและรายงานสถานการณ์เพลิงไหม้
- ๓) การรายงานตัวของเจ้าหน้าที่ทุกฝ่าย และกำหนดจุดนัดพบและจุดรวมพลของบุคลากร
- ๔) การค้นหาและช่วยเหลือชีวิตผู้ประสบภัย
- ๕) การเคลื่อนย้ายผู้ประสบภัยจากจุดเกิดเหตุไปยังศูนย์อำนวยความสะดวกเฉพาะกิจ

๒. แผนการฟื้นฟูบูรณะ

- ๑) ให้ความช่วยเหลือและปฏิบัติฟื้นฟูบูรณะขั้นต้น โดยการจัดตั้ง “หน่วยบรรเทาทุกข์” ร่วมกับ “หน่วยระงับภัย”
- ๒) ปฐมพยาบาลผู้บาดเจ็บและผู้ป่วยจากเหตุเพลิงไหม้ และดำเนินการส่งต่ออย่างถูกต้อง
- ๓) ขนย้ายผู้ประสบภัยและทรัพย์สินไปยังที่ปลอดภัย
- ๔) สำรวจความเสียหายและความต้องการด้านต่างๆ
- ๕) ปฏิบัติการประชาสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างขวัญและกำลังใจเจ้าหน้าที่ให้กลับคืนสู่สภาพปกติโดยเร็ว
- ๖) ปรับปรุงซ่อมแซมแก้ไขความเสียหายให้กลับคืนสู่สภาพปกติ
- ๗) รักษาความสงบเรียบร้อยของพื้นที่เกิดเหตุ

รายงานเหตุการณ์

๑. กรณีเกิดเหตุเพลิงไหม้ในเวลาราชการ

ให้ผู้อำนวยความสะดวกสำนัก/กอง/ศูนย์/กลุ่ม ซึ่งอยู่ ณ สถานที่เกิดเพลิงไหม้ แจ้งเหตุการณ์การเกิดเพลิงไหม้ ต่อ เลขานุการกรม เพื่อรายงานให้ อธิบดี ทราบต่อไป

๒. กรณีเกิดเหตุเพลิงไหม้นอกเวลาราชการ

ให้หัวหน้ารักษาความปลอดภัยรายงานเหตุการณ์การเกิดเพลิงไหม้ต่อ เพื่อรายงานผู้บังคับบัญชาทราบต่อไป

๓. การรายงานเหตุเพลิงไหม้ ให้ถือปฏิบัติดังนี้

๑. การรายงานครั้งแรก ให้กระทำทันทีเมื่อทราบว่ามีเหตุการณ์เกิดเพลิงไหม้ขึ้น โดยรายงานโดยย่อทางโทรศัพท์
๒. การรายงานครั้งต่อไป ให้กระทำเมื่อเหตุการณ์เพลิงไหม้ได้สงบลงเป็นปกติ โดยรายงานเป็นหนังสือราชการโดยเร็วที่สุด

บทที่ ๒

แผนป้องกันน้ำท่วม

หมายถึงแผนฉุกเฉินเพื่อป้องกันชีวิตทรัพย์สินเฉพาะกรณีเกิดเหตุฉุกเฉินเกี่ยวกับการเกิดน้ำท่วมภายในองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด

● การปฏิบัติก่อนเกิดเหตุน้ำท่วม

๑. จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือ ดังนี้

- เสื่อกันฝน
- รองเท้า บู๊ต
- เครื่องสูบน้ำ
- กระสอบทราย
- เสื่อชูชีพ
- เรือท้องแบน

๒. ขั้นตอนการเตรียมปฏิบัติ ดังนี้

- การเตรียมความพร้อม
- ตรวจสอบเครื่องสูบน้ำและกระสอบทรายให้พร้อมใช้งาน ทุกสัปดาห์
- ทำความสะอาด ตะแกรงและพื้นที่โดยรอบเครื่องสูบน้ำ ทุกๆ เดือน
- ทำความสะอาดท่อและรางระบายน้ำ ทุก ๑ ปี ควรทำช่วงหน้าร้อน

๓. แผนระงับกรณีน้ำท่วม

หัวหน้าทีม มีหน้าที่

๑) วิเคราะห์สถานการณ์สถานะน้ำท่วม และจัดเจ้าหน้าที่ติดตามข่าวพยากรณ์อากาศตรวจดูระดับน้ำ เฝ้าระวัง แนวโน้มการเกิดเหตุ หากน้ำล้นสูงของน้ำเท่ากับระดับถนนให้เจ้าหน้าที่ เตรียมกระสอบทรายเตรียมพร้อมไว้

๒) ประชาสัมพันธ์ให้บุคคลากร องค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด และผู้ที่อยู่ในอาคารทราบ

๓) จัดระเบียบที่ทำงาน โดยจัดวางสิ่งของในที่สูงและตัดไฟฟ้า เพื่อป้องกันน้ำท่วม

๔) ตรวจสอบดูแนวพื้นที่น้ำท่วม เพื่อเตรียมการเคลื่อนย้ายเอกสารทรัพย์สินราชการที่สำคัญไปเก็บไว้ที่สูง กรณีจำเป็นต้องนำออกนอกสถานที่ราชการให้ขออนุมัติในการเคลื่อนย้าย

๕) จัดให้มีบันทึกหมายเลขโทรศัพท์สำหรับเหตุการณ์ฉุกเฉินในสถานที่ต่างๆ ซึ่งสังเกต ได้ง่าย

๔. หน้าที่ของทีมป้องกันน้ำท่วม

- ๑) ผู้บัญชาการแผนฯ อำนาจการ ควบคุม กำกับ ติดตาม ดูแลและแก้ปัญหาในการป้องกันน้ำท่วม ภายใน องค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด
- ๒) รองผู้บัญชาการแผนฯ มีหน้าที่รับผิดชอบนำทีมป้องกันน้ำท่วม และติดต่อกับหน่วยงาน รปภ. เมื่อมีความจำเป็นต้องขอความช่วยเหลือ
- ๓) ช่างอาคาร มีหน้าที่รับผิดชอบในการควบคุมเครื่องสูบน้ำโดยเครื่องยนต์เมื่อเกิดเหตุ น้ำท่วม ดังนี้
 - ปิดประตูระบายน้ำ
 - วางกระสอบทราย ที่ความสูง ๗๐ cm กันพื้นที่โดยรอบ
 - เดินเครื่อง สูบน้ำ เพื่อลดระดับน้ำ ในกรณีที่มีฝนตก
 - ท่อระบายภายในอาคารถมกระสอบทรายในท่อระบายน้ำให้เต็ม

● การปฏิบัติเมื่อเกิดเหตุน้ำท่วม

๑. วิธีการปฏิบัติและแนวทางในการป้องกันน้ำท่วม ดังนี้

- ๑) เมื่อมีน้ำท่วมเกิดขึ้นบริเวณ องค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด ให้หัวหน้าทีมทำหน้าที่ตรวจสอบพื้นที่ที่เกิดน้ำท่วมและเป็นผู้นำทีม ป้องกันน้ำเข้าระบบเหตุน้ำท่วมได้ทันที
- ๒) ผู้สั่งการป้องกันน้ำท่วม หรือผู้ช่วยจะต้องเข้าไปควบคุมน้ำ ในพื้นที่และประสานกับฝ่ายรักษาความปลอดภัย เพื่อประเมินสถานการณ์
- ๓) ผู้สั่งการป้องกันน้ำท่วม ต้องแบ่งหน้าที่รับผิดชอบให้แต่ละบุคคล ประจำตำแหน่งเครื่องสูบน้ำ และ ปิดกันทางน้ำโดยทันที และทำการเฝ้าระวัง จุดต่างๆที่น้ำสามารถเข้ามาในอาคารได้เดินเครื่องสูบน้ำทุกตัวเต็มกำลังที่ประตูด้านหน้าถนน
 - ๔) ขนย้ายวัสดุ หรืออุปกรณ์ที่สัมผัสน้ำไม่ได้ ไปยังจุดที่ปลอดภัย
 - ๕) เมื่อมีน้ำท่วมในจุดที่มีกระแสไฟฟ้า ช่างมีหน้าที่ต้องตัดไฟฟ้า ในพื้นที่ออกทันที เพื่อป้องกันอุบัติเหตุอันเกิดจากไฟฟ้าช็อต
 - ๖) หลังน้ำลดแล้ว ให้หัวหน้าทีมป้องกันน้ำท่วม เข้าตรวจสอบความเสียหายและแจ้งผู้บริหารระดับสูง
 - ๗) ให้เจ้าหน้าที่ทำความสะอาดพื้นที่บริเวณที่เกิดน้ำท่วม หลังจากสรุปผลจากการตรวจสอบเรียบร้อยแล้ว
 - ๘) หัวหน้าทีมป้องกันน้ำท่วมตรวจสอบเก็บอุปกรณ์เครื่องสูบน้ำ และเก็บเข้าในสถานที่ให้พร้อมใช้งาน

- **การปฏิบัติหลังเหตุน้ำท่วม**

๑. **แผนบรรเทาทุกข์** เป็นแผนที่จัดทำขึ้นเมื่อมีเหตุเกิดขึ้น โดยแผนดังกล่าวประกอบไปด้วย หัวข้อต่างๆ ดังนี้

๑) **หน้าที่ประสานงานกับหน่วยงานภายนอก** เป็นการรับผิดชอบในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานราชการ เพื่อให้เข้ามาช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุน้ำท่วม

๒) **การสำรวจความเสียหาย** จุดประสงค์เพื่อการประเมินความเสียหายในเบื้องต้น และนำเข้ารายงานต่อที่ประชุมระดับบริหารขององค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด

๓) **การช่วยชีวิต และการค้นหาผู้เสียชีวิต** การปฏิบัติตามหน้าที่นี้ เพื่อค้นหาผู้ประสบภัยในที่เกิดเหตุ และนำตัวผู้บาดเจ็บส่งโรงพยาบาล

๔) **การเคลื่อนย้าย** เป็นการอพยพทรัพย์สินและของมีค่าขององค์กร ออกจากพื้นที่เกิดเหตุแล้วนำไปเก็บไว้ในสถานที่ปลอดภัย หากมีผู้เสียชีวิตจะนำศพไปชันสูตร

๕) **การประเมินความเสียหาย** ผลการปฏิบัติงาน และรายงานสถานการณ์ เพื่อเป็นการวิเคราะห์สถานการณ์นำไปสู่การรายงาน และประเมินความเสียหายเสนอต่อผู้บริหาร องค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด

๖) **การช่วยเหลือผู้ประสบภัย** เป็นการช่วยเหลือเบื้องต้นเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของผู้ประสบภัย

๗) **การปรับปรุงแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า** เพื่อให้สำนัก/กอง/ศูนย์/กลุ่ม สามารถดำเนินธุรกรรมได้โดยเร็ว เป็นการวิเคราะห์และซ่อมแซมสถานที่ หากผลสรุปเพื่อรายงานต่อผู้บริหาร

๒. **แผนฟื้นฟูสภาพแวดล้อมหลังจากน้ำท่วม**

ในกรณีเกิดน้ำท่วมภายในบริเวณอาคาร และทางเจ้าหน้าที่สามารถแก้ไขสถานการณ์ จนกระทั่งน้ำลด จำเป็นอย่างยิ่งที่ทางอาคารจะต้องฟื้นฟูสภาพสิ่งแวดล้อมบริเวณที่เกิดน้ำท่วม โดยการเก็บกวาดขยะ เศษวัสดุต่างๆ ที่ปนเปื้อนลอยพร้อมกับน้ำ โดยจัดแยก เป็นขยะใช้ไม่ได้ นอกจากนี้จะต้องสำรวจ และกำจัดสัตว์ที่เป็นพาหนะนำโรค เช่น หนู แมลงสาบ และสัตว์ เลื้อยคลานต่างๆ ที่หนีน้ำมาอาศัยบริเวณอาคารซึ่งจะนำพาเชื้อโรคมาด้วย โดยแจ้งผู้บังคับบัญชา เพื่อพิจารณาวิธีการป้องกันและกำจัด ต่อไป นอกจากนี้ยังต้องสำรวจพื้นที่ที่ถูกน้ำท่วมว่ามีพืช วัชพืช เกิดเน่าตายอาจจะส่งกลิ่นเหม็นรบกวน และเป็นแหล่งเพาะเชื้อโรคได้

บทที่ ๓

แผนรองรับจากแผ่นดินไหว

ความหมาย

แผ่นดินไหว (Earthquake) หมายถึง การสั่นสะเทือนของพื้นดิน อันมีสาเหตุหลักมาจากการขยับเคลื่อนตัวของเปลือกโลก การสั่นสะเทือนนี้อาจมีระดับความรุนแรงขั้นต่ำที่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายใดๆ แต่บางครั้งก็อาจมีระดับความรุนแรงในขั้นที่เป็นอันตรายจนก่อให้เกิดความเสียหายอย่างใหญ่หลวงได้

อาคารถล่ม หมายถึง อาคารและสิ่งปลูกสร้าง ได้แก่ ตึก บ้าน โรงเรือน แพร คลังสินค้า สำนักงาน ที่ได้รับความเสียหายจากการโยกไหวตัวรุนแรง ซึ่งเป็นผลมาจากแผ่นดินไหวและอาจทำให้เกิดความเสียหายหรือพังทลายลงมาได้

พื้นที่เสี่ยงภัยแผ่นดินไหวในประเทศไทย

๑) แผ่นดินไหวขนาดใหญ่ที่มีแหล่งกำเนิดมาจากภายนอกประเทศ โดยมีแหล่งกำเนิดจากตอนใต้ของประเทศจีน พม่า ลาว ทะเลอันดามัน ตอนเหนือของ เกาะสุมาตราซึ่งจะทำให้เกิดแรงสั่นไหวในบริเวณภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันตก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและกรุงเทพมหานคร

๒) แผ่นดินไหวเกิดจากแนวรอยเลื่อนที่ยังสามารถเคลื่อนตัว ซึ่งอยู่บริเวณภาคเหนือและภาคตะวันตกของประเทศ เช่น รอยเลื่อนเชียงแสน รอยเลื่อนแม่ทา รอยเลื่อนแพร่ รอยเลื่อนเถิน รอยเลื่อนเมย อุทัยธานี รอยเลื่อนศรีสวัสดิ์ รอยเลื่อนเจดีย์สามองค์ รอยเลื่อนคลองมะรุย

อันตรายที่เกิดจากแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม

ภัยที่เกิดจากแผ่นดินไหวสามารถแบ่งออกได้ ดังนี้

๑) ภัยจากการสั่นไหวของพื้นดิน ก่อให้เกิดการปรับตัวของดินที่ต่างกัน การพังทลายของดินและโคลน และการที่ดินมีสภาพกลายเป็นของเหลวอาจเกิดอาคารถล่มได้

๒) ภัยจากการยกตัวของพื้นดินบริเวณรอยเลื่อน

๓) ภัยที่เกิดจากการคลื่นใต้น้ำที่เรียกว่า “Tsunami” คลื่นนี้เกิดขึ้นจากแผ่นดินไหวขนาดใหญ่ในทะเลและมหาสมุทร ทำให้เกิดคลื่นทะเลซัดฝั่ง

๔) ภัยจากอัคคีภัยหลังจากเกิดแผ่นดินไหว

ขั้นตอนการปฏิบัติในการบรรเทาภัยที่เกิดจากแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม

เพื่อให้สามารถดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดจากแผ่นดินไหวและอาคารถล่มได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพในระยะก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัยและภายหลังที่ภัยได้ผ่านพ้นไปแล้ว

- **ขั้นตอนการปฏิบัติก่อนเกิดแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม**

เป็นการดำเนินการเพื่อจัดเตรียมและลดผลกระทบความเสียหายหรือแก้ไขปัญหายุทธศาสตร์ไว้ล่วงหน้า ก่อนที่แผ่นดินไหวและอาคารถล่มจะเกิดขึ้น

๑) จัดทำแผนป้องกันและบรรเทาภัยแผ่นดินไหวและอาคารถล่มรวมทั้งประสานและฝึกซ้อมแผนการ บรรเทาภัยกับเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง

๒) การติดตามข้อมูลข่าวสารของกรมอุตุนิยมวิทยาหรือทางราชการจากวิทยุโทรทัศน์ และเช็ฟข่าว เตือนอย่างเคร่งครัด

๓) ตรวจสอบความปลอดภัยของอาคารและเครื่องใช้ภายในอาคาร ทำการยึดอุปกรณ์ที่อาจก่อให้เกิด อันตราย เช่น ตู้และชั้นหนังสือยึดติดกับฝาหรือเสา ไม้วางของหนักบนที่สูง

๔) สอนเจ้าหน้าที่ให้รู้จักตัดไฟ ปิดวาล์วน้ำและแก๊ส

๕) สำรองเสบียงอาหาร น้ำดื่ม ยารักษาโรค เครื่องนุ่งห่ม วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ อาทิ ไฟฉายเครื่องมือช่าง อุปกรณ์ดับเพลิง เพื่อเตรียมรับแผ่นดินไหวและอาคารถล่มที่จะเกิดขึ้น

๖) ซักซ้อมความพร้อมของเจ้าหน้าที่ โดยกำหนดวิธีปฏิบัติตนเมื่อเกิดแผ่นดินไหว และกำหนดจุดนัดพบที่ ปอดภัย เมื่อมีการพลัดพรากหรือเตรียมการเพื่อการอพยพเคลื่อนย้ายไปที่ปลอดภัย

๗) ทางอาคารจัดเตรียมเจ้าหน้าที่รวมทั้งฝึกซ้อมการช่วยเหลือเจ้าหน้าที่เมื่อเกิดแผ่นดินไหวหรืออาคาร ถล่มอันเนื่องมาจากแผ่นดินไหว

๘) สำรวจ พื้นที่เสี่ยงภัยในพื้นที่รับผิดชอบ ตลอดจนปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบันรวมทั้งสำรวจ พื้นที่ ปลอดภัยเพื่อรองรับการอพยพโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๙) ให้มีการตรวจสอบสภาพของอาคารหากไม่แข็งแรงให้ประสานแจ้งผู้รับผิดชอบเพื่อให้มีการเสริมความ แข็งแรง รวมทั้งควบคุมการก่อสร้างอาคารให้สามารถต้านทานแรงแผ่นดินไหว

๑๐) ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ความรู้ในการป้องกันภัย เพื่อเตรียมรับสถานการณ์

- **ขั้นตอนการปฏิบัติขณะเกิดแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม**

เป็นการดำเนินการในสถานการณ์ฉุกเฉิน โดยการระดมทรัพยากรต่างๆ เข้าช่วยเหลือ เพื่อรักษาชีวิต ทรัพย์สิน และบรรเทาทุกข์แก่เจ้าหน้าที่ผู้ประสบภัย ตลอดจนลดความรุนแรงของแผ่นดินไหวและอาคารถล่มที่ เกิดขึ้น

๑) ไม่ตื่นตกใจ พยายามควบคุมสติอย่างสงบ อยู่ในที่แข็งแรงปลอดภัย ถ้าอยู่ในอาคารให้ยืนหรือหมอบอยู่ ในส่วนของอาคารที่มีโครงสร้างแข็งแรงที่สามารถรับน้ำหนักได้มาก หรืออยู่ใต้โต๊ะ ที่แข็งแรง เพื่อป้องกัน อันตรายจากสิ่งปลักหักพังร่วงหล่นลงมา อยู่ให้ห่างจากประตู หน้าต่าง สายไฟ อุปกรณ์ ไฟฟ้า และสิ่งห้อยแขวง

๒) ตัดสะพานไฟ ปิดวาล์วน้ำ และแก๊สหุงต้มให้เรียบร้อย

๓) หากอยู่ในรถ ให้หยุดรถจนกว่าความสั่นสะเทือนจะหยุด

๔) อย่าใช้เทียน ไม้ขีดไฟหรือสิ่งที่จะทำให้เกิดเปลวไฟหรือประกายไฟ เพราะอาจมีแก๊สรั่วอยู่

๕) ติดตามเหตุการณ์และคำเตือนของทางราชการอย่างใกล้ชิดและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด
ไม่ตื่นตกใจ

๖) เตรียมความพร้อมที่จะอพยพไปในที่ปลอดภัย

๗) จัดตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจตามแผนที่กำหนดไว้ เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยในพื้นที่ที่เกิดภัยและ
เป็นศูนย์กลางในการประสานการช่วยเหลือผู้ประสบภัย

๘) จัดระบบรักษาความปลอดภัยบริเวณที่ได้รับความเสียหาย โดยเฉพาะบริเวณที่อาคารถล่ม

๙) ดำเนินการอพยพเคลื่อนย้ายผู้ประสบภัยรวมทั้งเคลื่อนย้ายทรัพย์สินขององค์กรไปไว้ในพื้นที่ปลอดภัย

๑๐) เมื่อจวนตัวให้คำนึงถึงความปลอดภัยของชีวิตมากกว่าทรัพย์สิน

● ขั้นตอนการปฏิบัติหลังเกิดแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม

เป็นการดำเนินการช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ผู้ประสบภัยจากแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม ให้กลับคืนสู่สภาพคง
เดิม ในช่วงก่อนเหตุการณ์ เพื่อเป็นการสร้างขวัญกำลังใจของเจ้าหน้าที่ผู้ประสบภัย

๑) การฟื้นฟูสภาพแวดล้อมชีวิตความเป็นอยู่

- สำรวจความเสียหายและความต้องการด้านต่างๆ ของเจ้าหน้าที่ผู้ประสบภัย

- ให้การช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ผู้ประสบภัย เช่น ที่พักอาศัยชั่วคราว น้ำอุปโภค บริโภค เพื่อบรรเทาความ

เดือดร้อน

- ทำความสะอาด รื้อสิ่งปลักหักพัง สิ่งชำรุดเสียหายให้กลับคืนสู่สภาพปกติโดยเร็ว

๒) การฟื้นฟูทางด้านร่างกายและจิตใจของผู้ประสบภัย

- จัดให้มีบริการรักษาพยาบาลผู้บาดเจ็บ ผู้ป่วย เพื่อรักษาชีวิตผู้ได้รับอันตรายในระยะแรก

- จัดการประชาสัมพันธ์ เพื่อฟื้นฟูสภาพจิตใจและสร้างความเชื่อมั่นในการให้ความช่วยเหลือของการ

ประสานส่วนภูมิภาคต่อเจ้าหน้าที่ผู้ประสบภัยอย่างเต็มที่และเท่าเทียมกัน

● แผนอพยพ

แผนอพยพ กำหนดขึ้นเพื่อความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สินของผู้ปฏิบัติงานและสถานที่ทำงาน
ในขณะเกิดภัยพิบัติ

แผนการอพยพที่กำหนดนั้น มีองค์ประกอบต่างๆ เช่น ผู้นำทาง จุดนัดพบหน่วยตรวจสอบ จำนวน
เจ้าหน้าที่ หน่วยช่วยชีวิตและอพยพ ฯลฯ ควรได้มีการกำหนดความรับผิดชอบในแต่ละหน่วยงานโดยขึ้นตรงต่อ
ผู้อำนวยการอพยพ ดังนี้

- ผู้ควบคุมการอพยพ ตัวแทนสำนัก/กอง/ศูนย์/กลุ่ม

- ผู้ช่วยผู้ควบคุมการอพยพ เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย

- แผนงานกำหนดหน้าที่การปฏิบัติ ดังนี้

- ผู้นำทาง จะพาผู้ปฏิบัติงานอพยพหนีไฟไปตามทางออกที่ได้กำหนดไว้จุดนัดพบหรือ .
- จุดรวมพล จะเป็นสถานที่ปลอดภัยที่เจ้าหน้าที่สามารถมารายตัวและทำการตรวจนับจำนวนได้
- หน่วยตรวจสอบเจ้าหน้าที่ มีหน้าที่ตรวจนับจำนวนเจ้าหน้าที่ว่าได้อพยพออกมานอกบริเวณที่ปลอดภัยครบทุกคนแล้วหรือไม่
- หน่วยช่วยชีวิตและยานพาหนะ จะเข้าค้นหาและช่วยชีวิตเจ้าหน้าที่ที่ติดค้างอยู่ในอาคารรวมถึงกรณีเจ้าหน้าที่ออกมาถึง “จุดรวมพล” แล้วมีอาการเป็นลม ช็อคหมดสติ หรือบาดเจ็บ เป็นต้น จะทำการปฐมพยาบาลเบื้องต้น และติดต่อยานพาหนะในกรณีที่ต้องนำผู้บาดเจ็บส่งโรงพยาบาล

บทที่ ๔

แผนป้องกันและระงับการชุมนุมประท้วงและการจลาจล

บทนำ

ในสภาวะปัจจุบันประชาชนมีความตื่นตัวทางการเมืองและทางประชาธิปไตยอย่างสูง ประกอบกับความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว การชุมนุมประท้วงของกลุ่มประชาชน อันเกิดจากการเคลื่อนไหวของกลุ่มพลังทางการเมือง กลุ่มนักศึกษา กลุ่มผู้ใช้แรงงาน และประชาชนที่เดือดร้อนมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน เพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลช่วยแก้ไขปัญหานั้น ทำให้มีความขัดแย้งด้วยแนวความคิดทางการเมือง รวมทั้งการก่อเหตุร้ายด้วยการสร้างความไม่สงบขึ้น โดยใช้รูปแบบต่างๆ เช่น การใช้วัตถุระเบิด การยิงอาวุธร้ายแรงจากกระยะไกล การลอบวางเพลิง การปิดล้อมสถานที่สำคัญๆ เพื่อการข่มขู่ การต่อรอง ส่วนราชการอาจได้รับผลกระทบ จากสถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองได้

ดังนั้น เพื่อรองรับภาวะฉุกเฉินป้องกันและระงับการชุมนุมประท้วง และการก่อจลาจล และจัดการแก้ไขกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างทันทั่วทั้งที่ กรมกิจการเด็กและเยาวชน (องค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด) จึงได้จัดทำแผนรองรับภาวะฉุกเฉินป้องกันและระงับการชุมนุมประท้วง และการก่อการจลาจลขึ้น

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเตรียมความพร้อมบุคลากรใน องค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด ให้สามารถรองรับภาวะฉุกเฉินป้องกัน และระงับการชุมนุมประท้วง การก่อการจลาจลที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม

๒. เพื่อกำหนดอำนาจหน้าที่ของบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และแนวทางปฏิบัติของหน่วยงานต่างๆ ไว้ให้พร้อมปฏิบัติงานทั้งในระยะก่อนเกิดเหตุ ขณะเกิดเหตุ และภายหลัง ที่เหตุการณ์ได้ผ่านพ้นไปแล้ว

๓. เพื่อรักษาไว้ซึ่งความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง ความมั่นคงของชาติ และป้องกันการกระทำอันไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งจะมีผลเสียหายต่อชีวิต และทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่ และทางราชการ

นิยามศัพท์

การประท้วง หมายถึง การแสดงออกด้วยการกระทำ เพื่อแสดงให้เห็นว่า คัดค้าน หรือไม่เห็นด้วย ซึ่งมีหลากหลายวิธี เช่น การอดข้าวประท้วง การเดินประท้วง ซึ่งส่วนใหญ่ เป็นการแสดงออกทางสังคมและการเมือง โดยการประท้วงที่ใช้ความรุนแรงก่อให้เกิดความวุ่นวาย จนกลายเป็นการก่อการจลาจล

การก่อการจลาจล หมายถึง การก่อความไม่สงบที่มีลักษณะคล้ายสงครามกลางเมือง คือ มีมวลชนขนาดใหญ่รวมตัวกันเคลื่อนไหว เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง และไม่อาจควบคุมมวลชน ที่สามารถมารวมตัวกันนั้นได้ จนนำไปสู่การจลาจล สร้างความวุ่นวาย สับสนและเกิดความเสียหายโดยเมื่อสถานการณ์พัฒนาสู่การจลาจลแล้ว ก็จะมีการปราบปรามจากเจ้าหน้าที่รัฐ

หลักการปฏิบัติ

๑. การชุมนุมประท้วง โดยทั่วไปจะต้องพิจารณาว่า เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน ที่สามารถชุมนุมสงบ และปราศจากอาวุธภายในขอบเขตกฎหมาย การป้องกัน และระงับการชุมนุมประท้วง และการก่อการจลาจลต้องปฏิบัติอย่างละมุนละม่อม ใช้การเจรจาทำความเข้าใจ และการประชาสัมพันธ์ทุกรูปแบบ
๒. การใช้กำลังเข้าระงับเหตุชุมนุมประท้วงเป็นมาตรการสุดท้ายเมื่อไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้

อำนาจหน้าที่ของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๑. เจ้าหน้าที่ตำรวจ มีหน้าที่อำนวยความสะดวก ประสานงาน สั่งการ ควบคุมดูแลเพื่อป้องกันและระงับการชุมนุมประท้วงด้านการจัดกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าระงับเหตุควบคุมพื้นที่ การจัดการจราจรในพื้นที่เกิดเหตุ
๒. องค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด มีหน้าที่ปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อระงับการชุมนุมประท้วง รวมทั้งติดตามผลการแก้ไขปัญหาให้ลุล่วง

ขั้นตอนการปฏิบัติ

● ก่อนเกิดภัย

การเตรียมความพร้อม มีแนวทางดังนี้

๑. ติดตามข้อมูลข่าวสารจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อเตรียมความพร้อม
๒. หน่วยงานที่รับผิดชอบในการป้องกัน และระงับการชุมนุมประท้วง และก่อการจลาจล ตรวจสอบเงื่อนไข ประเด็นปัญหาความเดือดร้อน ความขัดแย้งที่มีในพื้นที่ เพื่อเตรียมการป้องกัน และแก้ปัญหา และปฏิบัติแผนการป้องกัน และระงับการชุมนุมประท้วง และก่อการจลาจล
๓. จัดเตรียมกำลังเจ้าหน้าที่ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ ระบบการสื่อสาร ยานพาหนะ และมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบในการปฏิบัติการไว้ให้พร้อม
๔. ดำเนินการประชาสัมพันธ์ทุกรูปแบบอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการปฏิบัติทางจิตวิทยา ขจัดเงื่อนไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างส่วนราชการกับประชาชน หรือระหว่างเอกชนด้วยกันในพื้นที่
๕. รวบรวม รายชื่อ ที่อยู่ หมายเลขโทรศัพท์ ของผู้ที่รับผิดชอบ และผู้ประสานงานเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน โดยเรียงรายชื่อตามความรับผิดชอบ ให้ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงอยู่อันดับต้น และให้ผู้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบแทนอยู่ในอันดับถัดไป รวมทั้งรายชื่อหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง และหมายเลขโทรศัพท์ที่สามารถใช้ในการฉุกเฉิน

● ขณะเกิดภัย

การบริหารจัดการในภาวะฉุกเฉิน มีแนวทางดังนี้

ให้สำนัก/กอง/ศูนย์/กลุ่ม เป็นหน่วยงานหลักในการจัดเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย ทำหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัย และจัดการจราจร โดยให้ผู้อำนวยความสะดวกสำนัก/กอง/ศูนย์/กลุ่มและผู้ได้รับมอบหมายปฏิบัติ ดังนี้

๑. เมื่อได้พบเหตุการณ์ชุมนุมประท้วง การจลาจล ใน องค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด และบริเวณ แวดล้อมใกล้เคียง (หรือเหตุฉุกเฉินที่อาจเกิดขึ้นได้) ให้ติดต่อกับผู้ที่เกี่ยวข้องตามหมายเลขโทรศัพท์ฉุกเฉิน รายงานเหตุการณ์ วิธีแก้ไข และปัญหาที่เกิดขึ้นขั้นต้นต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น

๒. ให้มีคำสั่งแต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการดูแลความปลอดภัยของพื้นที่ที่เกิดเหตุ การแจ้งขอความช่วยเหลือจากภายนอก การสื่อสารทั้งภายในและภายนอก แผนการอพยพ จุติรวมพล วิธีการลดและขจัดผลกระทบ

๓. ประชาสัมพันธ์ ให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานภายในอาคาร รวมทั้งบุคคลภายนอกที่มาติดต่อกับงานได้ทราบ และเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติตนเมื่อมีการชุมนุมประท้วง ตลอดจนคำแนะนำในการปฏิบัติเพื่อให้เกิดความปลอดภัยสูงสุด

๔. ควบคุม ดูแล ประสานงาน การป้องกันและระงับการชุมนุมประท้วงและก่อการจลาจล

๕. จัดเตรียมพื้นที่สำรองหรือจุติรวมพลที่สามารถตรวจนับบุคลากรของ องค์การบริหารส่วนจังหวัด ร้อยเอ็ด เพื่อการปฏิบัติการหากเกิดเหตุฉุกเฉิน

๖. จัดเจ้าหน้าที่ประสานงานเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

๗. แจ้งสำนัก/กอง/ศูนย์/กลุ่ม ที่รับผิดชอบโดยตรง เพื่อเข้าเจรจาแก้ไขปัญหาโดยเร็ว

๘. จัดเจ้าหน้าที่ร่วมเจรจายุติการชุมนุมประท้วง และก่อการจลาจล รวมทั้งติดตามผลการแก้ไขปัญหา ให้ยุติลง โดยสิ้นเชิง

๙. บันทึกเหตุการณ์ การบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับภาวะฉุกเฉินทั้งหมด ตั้งแต่รายงานเหตุการณ์เกิด เหตุ ระหว่างเกิดเหตุ โดยสามารถทำการบันทึกเหตุการณ์ด้วยอุปกรณ์ต่างๆ เช่น เทปบันทึกเสียง การสอบถามจากผู้เห็นเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องในภาวะฉุกเฉินเหตุการณ์จากข่าวต่างๆ

๑๐. การให้ข้อมูลขณะเกิดเหตุภาวะฉุกเฉิน การตอบคำถามขณะภาวะฉุกเฉินให้กับสื่อหรือ บุคคลภายนอกนั้น ผู้ที่ให้ข้อมูล ได้แก่ หัวหน้าส่วนราชการเท่านั้น ยกเว้น ผู้ที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้าส่วน ราชการ

๑๑. จัดเสริมเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย เพื่อเพิ่มจุดตรวจตราของพื้นที่เกิดเหตุให้มีความรัดกุมและ รู้สถานการณ์ล่วงหน้ามากยิ่งขึ้น

๑๒. ประสานสถานที่รอบสำนักงานฯ เพื่อเปิดเส้นทางฉุกเฉิน

● หลังเกิดภัย

การจัดการหลังเกิดภัย มีแนวทางดังนี้

๑. ให้สำนัก/กอง/กลุ่มที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่แก้ไขปัญหาของผู้ชุมนุม ให้เสร็จสิ้นลงโดยเร็ว

๒. ประชาสัมพันธ์ ปฏิบัติการทางจิตวิทยาเพื่อให้ประชาชนมีความเข้าใจในข้อเท็จจริง ที่ถูกต้องในการ แก้ไขปัญหา และมีทัศนคติที่ดีต่อการดำเนินการของ สท.

๓. ฟื้นฟูความเสียหายให้กลับคืนสู่สภาวะปกติ

๔. ดำเนินการตามกฎหมาย เมื่อปรากฏว่าได้มีการกระทำละเมิดกฎหมาย